

Forord	7
Relasjonelt perspektiv på kultur og utvikling av inkluderende læringsfellesskap	9
Søkelys på fravær	17
Skolens fellesskap	18
To ukjente	19
Hva er fravær?	23
Fraværskategorier	24
Skolevegring.....	25
Skulk	28
Foreldrestyrt tilbakeholdelse.....	31
Fra individ til relasjon og kultur	34
Skoleekskludering.....	36
Forskjellige former for fravær	40
Et spørsmål om erkjennelsesteori	48
Barnas fortellinger	53
Å se med elevene.....	54
Å lytte til elevene	55
Alexander	58
Lea	67
Sofie	72
Når opplevelser på skolen fører til fravær	78
Fra fravær til skoletrivsel	83
Forebygging av fravær	84
Forholdet til de voksne.....	86
Forholdet til skolekameratene.....	87
Mobbing og ensomhet	89
Forholdet til det faglige	92
Kjedsomhet	95
Motivasjon og trivsel	97
Elevengasjement	101

Tilhørighet til skolen	104
Skolekulturens betydning for fravær	109
Hva er skolekultur?	110
Tre forskjellige skolekulturer	112
Den aggressive skolekulturen	116
Den passive skolekulturen	118
Den proaktive skolekulturen	120
Hva kan skolen gjøre?	125
Et felles utgangspunkt	126
Håndtering av fravær	128
Foldagers fem faser i håndtering av fravær	137
Å handle raskt	142
Forebygging av fravær	144
Relevante tiltak til rett tid	146
Å arbeide med tilhørighet til skolen	151
Samarbeid med foreldre	155
En viktig oppgave	156
Skoleledernes plikter	158
Fravær påvirker familiene	161
Relasjonen mellom skole og foreldre	164
Barn som trives på skolen, gir glade foreldre	166
Responsivt foreldresamarbeid	168
Responsive kjennetegn	172
Et positivt syn på foreldre	174
Fra fravær til fellesskap	179
Hva skolen kan gjøre	180
Arbeidet videre	183
Ni oppgaver	184
Litteratur	197